

Starptautiskās ekonomiskās attiecības

Pasaules tirgus un pasaules
saimniecība

Pasaules sistēmas attīstības cikliskums

- ❑ cikli kļūst īsāki
- ❑ katru uzplaukuma fāzi ievada kardināli atklājumi, pārkārtojumi, revolūcijas
- ❑ kritums sākas, kad izsmeltas attīstības potences, kā rezultātā:
 - ekonomiskā krīze
 - karš
 - migrācija, u.t.t.

Tirdznieciskais kapitālisms

1.etaps. (15.gs. vidus – 17.gs. vidus - “garais 16. gs.”)

- ◆ vispārējā feodālisma krīze
 - ◆ veidojas agrārais tirgus
 - ◆ iedzīvotāju skaita straujš pieaugums
 - ◆ tirdzniecības attīstība
 - ◆ lieli ģeogrāfiskie atklājumi
 - ◆ kapitālu uzkrāšanās (no kolonijām)
 - ◆ starptautiskās darba dalīšanas attīstība
-

Rūpnieciskais kapitālisms

2. etaps. (17.gs. vidus – 19.gs. sākums)

- ◆ rūpnieciskā revolūcija (manufaktūras – rūpnīcas)
- ◆ ražošanas un finansu kapitāla veidošanās
- ◆ pasaules rūpniecības preču tirgus izveidošanās
- ◆ kolonijas kļūst par izejvielu avotiem un noieta tirgu
- ◆ sāk veidoties starptautiskās tiesības
- ◆ tiek ieviests “zelta standarts” (zelta

Ekonomiskā ekspansija

3. etaps (19.gs. vidus – 20.gs. 20-tie gadi)

- ❑ pasaules “pārdalīšana”
- ❑ izveidojas industriālā sabiedrība
- ❑ “zelta standartu” nomaina citi vērtību ekvivalenti:
 - akcija
 - sertifikāti
 - obligācijas
- ❑ kapitāla uzkrāšana akumulācijas formā (a/s)

- moderna ražošanas organizācija (Fordā, Teilora sistēma)
 - sāk formēties pasaules finansu sistēma
 - masveida standartprodukcijas ražošana
 - valstiska ekonomikas regulēšana
 - veidojas industriālo valstu tips
 - galvenais attīstības faktors – ZTR (zinātniski tehniskā revolūcija)
 - samazinās metropoļu atkarība no koloniju izejvielu bāzes
-

Ekonomiskā integrācija

4.etaps. (1950 – 60-tie gadi)

- Transnacionalizācija un internacionalizācija visās ekonomikas sfērās:
 - ražošanā
 - pakalpojumos
 - finansēs
 - kapitālā
- starptautisku organizāciju lomas pieaugums
- veidojas starptautiska infrastruktūra
- pasaules “pārdalīšanu” nomaina “invāzija”
- transnacionalizējas privātkapitāls (TNK)

Postindustriālā ekonomika

5.etaps. (pēc 20.gs. 70-tiem gadiem)

- ❑ jauna sabiedrības struktūra
 - ❑ mainās ekonomikas sektoru proporcijas mainās patēriņa struktūra
 - ❑ dziļa, neatgriezeniska integrācija
 - ❑ policentriska ekonomisko spēku sistēma (konkurence)
-

- ◆ ekonomisko, tehnoloģisko, sociālo, politisko procesu:
 - unificēšanās (vienādošanās)
 - racionalizēšana (uzlabošana)
- ◆ diferenciācija (individualizācija) kultūrā, reliģijā
- ◆ ekonomikas ekoloģizācija
- ◆ vispārēja visu procesu globalizācija:
 - drošība
 - informācija
 - ekoloģija
 - resursu nodrošinājums
 - enerģētiskais nodrošinājums
 - demogrāfiskie procesi

Pasaules saimniecību literatūrā definē kā:

- ◆ **Nacionālo saimniecību kopums**, ko saista starptautiskās darba dalīšanas, ekonomisko un politisko attiecību sistēma;
 - ◆ **Starptautisko ekonomisko attiecību sistēma**, kā kolektīvā, universālā saikne starp dažādajām nacionālajām ekonomikām;
 - ◆ **Visu pasaules valstu tautsaimniecību kopums**, kam raksturīga starptautiskā darba dalīšana, integrācija, starptautisko korporāciju darbība u. c.
-

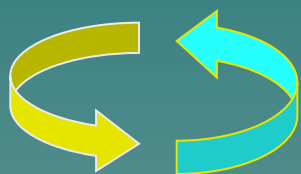
Pasaules ekonomiskās sistēmas raksturlielumi:

- ◆ *hierarhiskums*
- ◆ *daudzlīmenība*
- ◆ *neviendabīgums*

Kopīgums

Pasaules saimniecībā pastāv

DIVAS TENDENCES

- ◆ harmoniska

Sadarbība

- ◆ KONKURENCES CĪŅAS

saasināšanās

PASAULES SAIMNIECĪBAS SUBJEKTI

VALSTIS ANO TIPOLOĢIJĀ

PAR TIPOLOĢIJAS KRITĒRIJIEM KALPO:

- ◆ EKONOMISKĀS SISTĒMAS TIPS UN IZAUGSMES RĀDĪTĀJI;
 - ◆ SOCIĀLEKONOMISKĀS ATTĪSTĪBAS LĪMENIS, DZĪVES LĪMENIS UN KVALITĀTE;
 - ◆ NACIONĀLĀS EKONOMIKAS NOZARU STRUKTŪRA;
 - ◆ ĀRĒJO EKONOMISKO SAKARU RAKSTUROJUMS;
 - ◆ ZINĀTNISKI TEHNISKAIS POTENCIĀLS
-